

במדינה

(המשך מעמוד 18)

אחד איראפטר להגיד הוא — זה לא מעניין אותנו, גם בעיראק נישלו יהודים. **עצם לאירגונייהטרור.** ברור, לדעת בני-שיחי, שאם נשיא מצרים יסכים לשלום, יצטרך להשליך עצם לעבר אירגונייהטרור. לא כדי להפסיק לחלוטין את פעילותם — דבר זה הינו בלתי-אפשרי, לדעת שני בני-שיחי — אלא כדי להגביל כמה שיותר את תמיכת ממשלות-ערב בשרידי האירגונים ש-יוסיפו להילחם בישראל בתקופת ביצועו של הסכם מודרג מעין זה.

עצם כזו יהיו הפיצויים והעזרה לשיקומם של הפליטים, ופינוי הגדה המערבית. **אולם העיקר,** הטעים הדיפלומט ליוסם, **„אם ישראל באמת רוצה בשלום — היא חייבת לעשות כל הדברים הללו בסודיות מוחלטת, בשלב ראשון, ולנהל את המו"ם בהשתתפות צד שלישי, פחות לוחם. כ”תנאי שאכן היא רוצה בכך.”**

פנעים

לא תשדוד פרוצות

גבר בעל חזות תמימה עמד השבוע בפני בית משפט השלום בתל-אביב. הופעתו על דוכן הנאשמים העלתה פליאה בלב הצופים, וייתכן שאף בעיני השופט עצמו. תובע ה-משטרה נראה פחות תמה: העבירה בה הגבר התמים נחשד לא היתה תמימה כלל ועיקר. ראובן סומרלי נחשד, לדברי באי-כוח ה-משטרה, באחת העבירות הפחות סימפטיות: שוד פרוצה. לדברי התביעה יצא סומרלי וחבורה מידיניו למסע-תענוגות בכביש חיפה, בדרכם הבחינו בקבוצת פרוצות, המאכלסות קטע כביש זה בשעות הערב.

החבורה עצרה ליד הבחורות, בחרה באחת מהן, ולאחר שגמרו על המחיר, יצאו ב-צוותא לחוף תל-ברוך. על שפת-הים באו יושבי המכונית, זה אחרי זה, במגע עם ה-בחורה. גם ראובן סומרלי, כמובן. אחרי ש-שכב איתה, שילם סומרלי לפרוצה את ה-סכום המוסכם. אולם ברגע שזו הכניסה את הסדיון לארנוקה, זינק סומרלי חטף ממנה את ארנוקה, קפץ לתוך המכונית, ויחד עם חבריו נמלט מן המקום. לפרוצה הנדהמת והזועמת לא נותר אלא להיחפו לתחת ה-משטרה הקרובה ביותר.

זונה שוות-זכויות. המשטרה פתחה מייד בחקירה, וכעבור יומיים היה סומרלי בידיה. בבית-המשפט הכחיש סומרלי הכל מכל בכל, טען שלא היו דברים מעולם. למרות זאת, ציוה השופט בוריס רפפורט לעוצרו לשלושה ימים, ורק לאחר שה-ירו בערבות אלף ל”ל.

סומרלי עזב את בית המשפט אבל וחפוי ראש. הופעתו הבוטחת מלפני שלושה ימים נעלמה כליל. מן הסתם הספיק להרהר בשא-לה, באם כדאי להסתמך על מעמדה הבלתי-חוקי של פרוצה, כאשר באים לשדוד אותה. לפי הבעת פניו, היתה מסקנתו שלילית.

אהבה לכל החברה

כהן בכיר הוא כחור שחרר ויפה-תואר. גם טיגנון-הופעה יש לו: הרושם שהוא ער-שה — בעיקר של בחורה — הוא של גבר עליו וסורן, שהפרטה מצוייה בכיסו. ה-תוצאה: בנות המין החלש נהגו להימשך אליו כזבובים לדבש.

אחת מהן היתה גם גיולה הרשברג, נערה צעירה ותמימה. בכיר הכיר אותה במסביבה, הזמינה לבילויים בדיסקוטקים ובשאר מקו-מות הבילוי בתל-אביב ויפו. הוא גם טרח להוכיח לה את אהבתו, ולסטר לה עד כמה היא חשובה לו וכו', כפי שגברים אומרים לבחורה בלילות ירח.

לעבוד קצת בזנות. הופעתו הסת-אומית של בכיר על סטל הנאשמים הצבי-עה על מלכודת אהבה ונישואין, היצע בכיר ל-גיולה כמה דברים נוספים.

לדברי תובע המשטרה החל בכיר לשכנע את גיולה שיש לו הרבה הוצאות עליה ו-לכן גיולה צריכה לעזור לו בתרגומו. ה-צעי-תו: לעבוד בזנות. גיולה התנגדה בתוקף, ביחוד שאין מיקצוץ זה תואם את מעמדה כעתידי כאשתו של בכיר. אולם בכיר עמד על שלו. הוא הביא חבורה של גברים אל-חזרה, ציוה עליה לשכב איתם.

גיולה לא היססה הרבה, עזבה את ה-מקום ישר לתחת המשטרה הקרובה. בעיקבות כך נופש עתה בכיר ויפה ב-בית טובה, למרות טענותיו כי כל סיפורה של גיולה מצוץ מן האצבע. השופט העדיף להאמין לגירסה שלה על המיקרה.

זילברטין, טופאנו

זה אינו מחזה. זו אינה הצגה. אבל כוח הכוח המועלה עתה בתיאטרון בימות אינו זקוק להגדרה. אפשר להתוכח אם זהו תיאטרון מחאה או מסכת פוליטית. אבל אין כל ספק שהו תיאטרון בהתגלמותו, ה-מעניק חווייה בלתי צפויה, מהסוג שהתיי-רון הישראלי לא זכה לה מזה זמן רב.

מבחינת הנושא מכוסס כוח הכוח על מש-פט הרוזנברגים — יוליוס ואתל רוזנברג, שני היהודים האמריקאים, שהואשמו בתחי-לת שנות ה-50 במכירת סודות האטום של ארצות-הברית לברית-המועצות. הורשעו ב-דין והוצאו להורג על הכיסא החשמלי. מ-בחינת התוכן מורכב כוח הכוח מאוסף של תעודות, נאומים, ידיעות ומאמרים בעיתונות, בתוספת שירים בסיגנון גאיני. מבחינת ה-

שאיני רואה פסול באמנות המתארת מציאות זו, אלא שאני סבור שזו חובתה לעסוק בה. אינני חושב שהצגה העוסקת בנושא פולי-טי סוציולוגי שונה מכל תיאטרון אחד, אני מאמין שהיא מספקת את הבידור התיאט-רוני האמיתי. משמעותו של הבידור אינה רק לצחוק. להבין דברים, להתקדם לאורך התהליך של ההבנה — גם זה בידור. למע-שה, זאת היא הצורה היסודית ביותר של בידור, התמימה ביותר. זהו הבידור הראשו-ני של כל ילד.

ילדים הם סקרנים ותאבים לדעת. אין להם בידור טוב יותר מאשר להבין, לדעת איך מכונה פועלת. הצגה היא שהמבוגרים עיי-פים כבר מלעסוק בסוג זה של בידור.

***

ההצגה **מבוססת** על פרשת הרוזנ-ברגים. אומרים שזה עניין ישן ובלתי-אקטואלי. אולי פרשת הרוזנברגים עצמה אינה אקטואלית, למרות שבשנים האחרונות

„לא רוצה מחיאות-כפיים — רוצה שהקהל יחשוב“ אומר יוצרו

של מחזה ישראלי חדש, מדהים ומהמם. אשר מוקיע את השיטה

בה מבססים מישטרים שונים ושליטים למיניהם את שילטונם

מפלצת הכוח

עבוד שמונה שעות / סלווייה — ארבע שעות: / קנה ביתו הקטן משפחה / כבד את מעסיקו!

הנושא האמיתי מאחורי פרשת הרוזנברגים הוא המאבק לחופש, וזה הנושא ה-מעניין אותי בתיאטרון ובקולנוע. השימוש באמצעים התיאטרליים מאפשר למתווה ביי-קורת על מיבנה המציאות.

בסוף הצגת כוח הכוח קושרים השחקנים חבלים למפלצת המסמלת את שתי מעצמות העל, מניחים את קצות החבלים על הבמה אל מול הקהל ויוצאים. אילו יכולתי, הייתי משאיר את השחקנים עם החבלים ביד ש-יחכו ויראו מה יקרה. היית מסיים כך את ההצגה, כי סוף של יציאה מהבמה אינו ל-רוחי, יציאה כזו מעוררת את הקהל למחוא כף. אינני רוצה שימחאו כפיים בתום ה-הצגה. זה פשוט לא נכון בהצגה כזאת. הייתי רוצה שהצופים ימשיכו לשבת באולם, לדבר עם השחקנים ולהתווכח, או שילכו הביתה ויחשבו, בלי למחוא כף.

***

אני תושב ארצי בארץ. גולדתי וגדלי-תי באיטליה. המחזה שלי, כוח הכוח, עוסק בפרשה שהתרחשה בארצות-הברית. למרות זאת אני חושב שזהו מחזה ישראלי. אינני רוצה לומר בזאת שבישראל קיימת

מנגנון החושך

צוות שחקני הצגת כוח הכוח במסיכות על פניהם. המסיכה הכוח המדכא את אמצעי הידיו של המשטר המדכא —

שירותי הביטחון, הבולשת, מערכת השיפוט — הכוח חסר הפנים והאופי המדכא את חופש הפרט. במישור הדמוקרטי המערבי מוסווה הכוח המדכא בתוך מוסדות אלה, ובקומוניסטי הוא גלוי וברוסטי.

כיום סכנות לתופעות כמו המיקארתיים. אם היו מתעוררות סכנות כאלה בחברה הישר-אלית — אינני מאמין שהיו מצליחות. חוש הביקורת של הישראלים הוא חזק מדי והם לא היו מרשים זאת.

גיבורי המחזה, כמו גיבורי הפרשה ב-מציאות, הם יהודים. לא רק הקורבנות-הירי-זנברגים, אלא גם עזריהשק, התובע והשרי-פט — כולם היו יהודים. העובדה שהקורב-נות הם יהודים ושהמשיטר השתמש ביהודי-דים כדי לחסלם, היא רבת משמעות ועוררת להבין את מה שמתרחש במישוק העולמי הכללי.

אבל לא זה מה שעושה את המחזה ישר-אלי. הנושא הוא אוניברסאלי. אבל העובדה שכתבתי אותו כאן בישראל העובדה ש-אשתי היא ישראלית עזרה לי בכתובתי. העובדה שעבדתי על המחזה וליטשתי אותו עם שחקנים ישראלים, העובדה שעבדתי ב-שיתוף פעולה עם מלחין ישראלי, יוחנן זראי — לכל אלה היתה השפעה מכרעת על אוסי המחזה וצורתו.

נכתבו עליה מספר מחזות בצרפת, באנגליה ובארצות-הברית. אבל כסמל היא עדיין אק-טואלית. קודם כל, אקטואלית לגבי ארצות-הברית עצמה — או התרחשה הפרשה על רקע מלחמת קוריאה וכיום קיימת מלחמת וייט-נאם — והשימוש בכוח מצד השלטון כדי להשיג את מטרתו קיים גם כיום, אם כי באמצעים שונים.

אבל הנושא הוא אקטואלי לא רק מפני שהוא יכול לחזור בכל רגע, ובכל מקום, אלא מפני שהוא כבר כיום. הבלוף של צורת השלטון המכנה את עצמה דמוקרטית נעשה יותר ויותר ברור, וזהו השיטה של הכוח במערב. בזמנה, בארצות הקומוניסטיות, ה-שיטה היא ברוטאלית וגלויה. במערב ה-שימוש של השלטון בכוחו לשם דיכוי הוא מוסווה — באמצעות המעגל הבלתי ניתן ל-פריצה של אמצעי הייצור ואמצעי השיחוק, כמו שאומר שיר אחד בהצגה: אל תשאל שאלות! / כבד את השלטונות / אל תחשוב, חושבים בשבילך! / אל תתי-חוב את אפך.

***

הסביר זילברטין את האספקטים השור-נים המתעוררים למראה תיאטרוננו: בן-האדם הוא יצור פוליטי. אמן הוא קר-דם כל בן-אדם, ובתור שכזה גם הוא יצור פוליטי. האמן מייצג לא רק את עצמו, אלא את הקולקטיב, את הקהילה, ויש לו אחריות קולקטיבית. מאחר שהמציאות שלנו פוליטית, לא רק